AUDIOVISUAL PRODUCERS FINLAND APFI

2.5.2024

# Kehysriihen päätösten vaikutukset av-alaan

## Av-tuotantokannustimen rahoitus vaarassa

Orpon hallituksen kehysriihen (15.-16.4.) tuloksia koskevassa tiedotteessa oli sinällään positiivinen, vaikkakin hieman kryptinen kappale:
*Hallitus tunnistaa kulttuurin ja luovat alat elinkeinoina, joilla on merkittävää kasvupotentiaalia. **Business Finland edistää luovien alojen kasvua ja vientiä**. Osana T&K-rahoitusta hallitus edistää luovien alojen T&K-intensiteetin lisäämistä, sekä taiteen ja kulttuurin aloilta syntyvien tutkimuspohjaisten innovaatioiden kaupallistamista.*

Valitettavasti tämä tavoite ei näy käytännön luvuissa ja leikkauksissa, jotka kohdistuvat myös av-alaan. Tähän asti Business Finlandin käytännössä käyttökelpoisia tuki-instrumentteja luoville aloille ovat olleet lähinnä messuavustukset sekä av-tuotantokannustin, yhteensä tänä vuonna alle 13 MEUR av-alan yrityksille. Nyt näiden yritystukien rahoitusta ollaan kuitenkin leikkaamassa rajusti.

Vaikka av-kannustimen valtiolle riskitön ja tuottava mekanismi on hallituksenkin keskuudessa ymmärretty, ei se valitettavasti näy Business Finlandin ohjauksessa. Tunnetusti luovat alat eivät ole pystyneet hyödyntämään liiketoimintansa kehittämiseen perinteistä T&K-rahoitusta, koska innovaatioitamme ei tunnisteta sellaisiksi. Valtaosa Business Finlandin 469 MEUR:n myöntövaltuudesta on lailla kohdennettu T&K-toimintaan. Muuhun toimintaan osoitettu myöntövaltuus, jonka alle av-kannustinkin kuuluu, **tulee kokonaisuudessaan laskemaan nykyisestä 75 miljoonasta eurosta 20 MEUR eli vain 55 miljoonaan euroon**. Tästä summasta tulisi rahoittaa kannustimen lisäksi kaikki Business Finlandin innovaatiopuolen instrumentit, kuten Tempo, NIY-rahoitus, innovaatioseteli ja vienninedistäminen, mikä tulee tarkoittamaan, että useat instrumenteista ovat jopa vaarassa loppua kokonaan. T&K-rahoitusta ei voi siirtää esimerkiksi av-kannustimen momentille.

Samaan aikaan alalla on tunnistettu, että pelkästään av-kannustimen rahoitusta kannattaisi nostaa ulkomaisten tahojen investointihalukkuuden kasvaessa seuraavan kolmen vuoden aikana jopa 80 miljoonaan euroon. Tämä taso synnyttäisi työtä ja ostoja vähintään 320 miljoonalla eurolla ja toisi Suomeen arviolta pari sataa miljoonaa euroa ulkomaisia investointeja. Myönnetty **kannustineuro palautuu valtiolle 1,4-kertaisena** jo ennen maksuhyvityksen maksamista.

## Merkittävät leikkaukset kulttuurin rahoitukseen

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalaan (koulutus, tutkimus, taide ja kulttuuri, liikuntatoimi sekä nuorisotyö) kuuluvia valtionavustuksia aikaistetaan ja ensi vuodelle kohdistuu yhteensä 75 miljoonan euron leikkaukset. Lisäksi vuonna 2026 pitää löytää vielä toiset 75 miljoonan euron säästöt eli **leikkauksia tulee yhteensä 150 miljoonan euron verran**.

On merkittävä riski, että näin suuret OKM:n hallinnonalaan kohdistuvat leikkaukset osuvat edelleen myös kulttuuriin ja mm. Suomen elokuvasäätiön ja Taiken avustuksiin sekä alan järjestöjen saamiin yleis- ja erityisavustuksiin. Kulttuurin valtionavustuksista leikattiin tänä vuonna jo yli 8 MEUR. Esimerkiksi APFI:n saama yleisavustus laski jo vuonna 2024 26% ja myös av-alan vienninedistämistyö ml. Focus on Finland -hanke rahoitetaan pääosin OKM:n kulttuuriviennin erityisavustuksella, joka on vaarassa vuodesta 2026 eteenpäin.

Suoraan av-alan toimijoihin ja varsinkin uusiin alalle pyrkiviin tekijöihin vaikuttava merkittävä leikkaus on **yksityisen kopioinnin hyvityksen puolittaminen vain 5,5, miljoonaan euroon**. Pitkään 11 miljoonan euron tasolla pysynyt rahoitus on merkittävä osa sekä AVEKin että Tekijänoikeuden Tiedotus- ja valvontakeskuksen toimintaa. AVEKin tuet ovat pitkälti suoraa tukea dokumenttielokuvien, mediataiteen ja lyhytelokuvien tekemiseen sekä alan henkilöiden kouluttamiseen (esim. EAVE). AVEKin tuesta 1,5 MEUR maksettiin vuonna 2023 alan yrityksille erilaisiin tuotantoihin ja yhteensä tuettiin 135 teoksen tekemistä. TTVK toiminnallaan puolestaan varmistaa mm. ettei piratismi syö oikeudenhaltioiden tuloja. Myös APFI:n oikeudenhaltijoille eli av-tuottajille hyvitysmaksun puolittaminen tarkoittaa suoraan n. 200.000 euron vuotuista pudotusta tekijänoikeuskorvauksiin.

Kun av-ala on taloussuhdanteesta ja mm. mainosmarkkinan rakennemuutoksesta johtuen jo valmiiksi ennennäkemättömän kriisin keskellä, eivät nämä päätökset tuo uskoa siihen, että hallitusohjelman ja kehysriihenkin mukaiset luvatut panostukset luovan alan kasvuun ja vientiin toteutuisivat, vaan alan ahdinko ja työttömyysluvut lisääntyvät. Tämä vaarantaa toimialan hyvässä alussa olleen kansainvälisen kilpailukyvyn ja kasvupotentiaali jää täysimääräisenä hyödyntämättä.

## Alan tekijöiden toimeentulo haastavaa

Jo aiemmin tehdyt hallituksen päätökset koskien ansiosidonnaisen työttömyysturvan ehtoja ja suojaosan poistoa vaikeuttavat alan freelance-tekijöiden toimeentuloa. Tämä voi jatkossa vaikeuttaa työvoiman saatavuutta alalla, jolla harvoin on tasaista kokoaikatyötä tarjolla.

## Av-alan rahoitusinstrumentit tuottavia valtiolle

OKM:n leikkauksien tai Business Finlandin innovaatiotukien kohdentumista pohdittaessa haluamme muistuttaa elokuva- ja tv-alan rahoituksen vaikuttavuudesta, työllistävyydestä, riskittömyydestä ja nettopositiivisuudesta valtiontaloudelle. Kannustimen ohella myös **Suomen elokuvasäätiön tukieuro palautuu valtiolle 1,2-kertaisena** ja myös AVEK:n tuet työllistävät, koska tuotantojen budjeteista keskimäärin 2/3 menee palkkakuluihin ja työn alihankintaan.

**Lisätietoja:**
toiminnanjohtaja Laura Kuulasmaa laura.kuulasmaa@apfi.fi p. 0503450056
Audiovisual Producers Finland – APFI ry